

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Simone de Beauvoir a feminismus

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Drsková, Ph.D.

Autor práce: Adéla Benešová

Studijní obor: Francouzský jazyk a literatura

2022

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 27.07.2022

.....

Adéla Benešová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla nesmírně poděkovat své vedoucí práce Mgr. Kateřině Drskové, Ph. D., za veškerou trpělivost, vstřícný přístup a věcné připomínky, bez kterých by napsání této práce nebylo možné.

Dále bych též chtěla poděkovat své rodině a přátelům, obzvláště Mgr. Filipu Volfovi, za veškerou podporu.

Anotace

Práce představuje francouzskou spisovatelku a existencialistickou filozofku Simone de Beauvoir jako feministku. Po stručném představení jejího života a díla v kontextu doby a existencialistické filozofie se zaměřuje na její pohled na ženu a na její názory na ženskou otázku. Opírá se v první řadě o esej *Le Deuxième sexe* (1949), ale také o další texty, články, projevy či rozhovory. Rekapituluje zapojení Beauvoirové do feministického hnutí a sleduje vývoj jejího myšlení o ženách a vývoj jejích názorů v klíčových otázkách ženské problematiky. V závěru se pokouší odpovědět na otázku, zda a čím Beauvoirová stále oslovuje v dnešní době.

Abstract

The aim of the thesis is to introduce the existentialist French writer and philosopher Simone de Beauvoir as a feminist. After a brief introduction of her life and work in the context of her time and field, the thesis focuses on her view of women and everything that it entails to be one. It is based primarily on the essay *Le Deuxième sexe* (1949), and also on other texts, articles, speeches or interviews. It summarizes Beauvoir's involvement in the feminist movement and follows the development of her thinking about women and her views on key issues. In the end, the thesis tries to answer the question of whether Beauvoir's work is still relevant today and why it would still be appealing.

Obsah

Úvod	7
1. Život	8
1.1. Dětství	8
1.2. Dospívání	9
1.3. Studium	10
1.4. Profese a nonkonformní životní styl	10
2. Dílo	13
2.1. <i>Paměti spořádané dívky</i>	13
2.2. <i>Síla věku</i>	14
2.3. <i>Síla okolností I a II</i>	16
2.4. <i>Druhé pohlaví I</i>	17
2.5. <i>Druhé pohlaví II</i>	21
3. Kritika	25
4. Feminismus	28
4.1. Role ve feminizmu	28
4.2. Je feministická filosofie Simone de Beauvoir stále aktuální?	29
4.2.1. Ženou se nenarodíte, ženou se stanete	29
4.2.2. Mateřství	31
5. Závěr	35
Résumé ve francouzštině	36
Bibliografie	38

Úvod

Jedním z cílů civilizované společnosti je odstranění nerovností mezi jejími členy, a proto jsou v dnešní době diskuze o lidských právech čím dál častější. Za posledních sto let se ženám podařilo získat zpět nemálo práv, která jim byla odňata či naprosto zamítnuta, ale abychom dosáhli úplné rovnosti, tak se musí ještě řada věcí změnit. Obzvláště, pokud hrozí, že se, co se týče právní úrovně, mohou opět ocitnout ve stejné situaci, jako před sto lety. Jakožto ženě je mi probírané téma velmi blízké a chtěla bych ho přiblížit dalším lidem.

V této práci se budu zabývat jednou z hlavních představitelk feministickej teorie, existencialistickou filozofkou a spisovatelkou Simone de Beauvoir. Proberu netradiční způsob života autorky, její díla a kritiky, zaměřím se na vývoj jejích názorů na ženskou otázku a čím vším přispěla společnosti svým aktivismem.

V závěru práce by mělo být možné odpovědět na otázku, zda jsou její tvrzení stále relevantní.

1. Život

Simone Lucie Ernestine Marie Bertrand de Beauvoir se narodila Françoise Brasseur a právníku Georgi Bertrandu de Beauvoirovi 9. ledna roku 1908 v Paříži.

Prvních dvanáct let jejího života bylo, dalo by se říci, idylických. Pamatuje si, jak zprvu žárlila na mladší sestru Helène¹, jíž se říkalo Poupette, a která se později stala malířkou, ale žárlivost brzy nahradily pýcha a hrdost. Na chůvu Louise, která za nimi chodila jako stín², nebo jak všichni společně trávili letní prázdniny u rodiny na venkově. Vše podrobně popisuje ve svém prvním autobiografickém románu.

1.1. Dětství

Byť se zprvu jednalo o lepší rodinu, situace netrvala věčně. Po první světové válce Beauvoirovi přišli o většinu majetku a museli se velmi uskrovnit³. Bylo to tehdy, kdy Simone a její mladší sestra začaly poprvé od svého otce slýchat, že se nikdy nevdat, protože nebudou mít věno, a obě budou muset pracovat⁴. Budoucí autorku to nicméně vůbec netrápilo, jelikož její starosti byly úplně jinde. Ona chtěla studovat. Chtěla psát. Toužila vytvořit něco, co po ní zůstane navždy. Brzy začala ve škole vynikat svým intelektem a oba rodiče ji začali velmi podporovat.

Její otec, jenž měl sice vystudovanou právníčtinu, ale jehož záliby směřovaly spíše k divadlu a literatuře⁵, byl nesmírně rád, že jeho dcera s ním sdílí koníček, ale měli komplikovaný vztah, byl zbytečně hrubý, a neodpustil si neustále opakovat komentáře, které urážely její vzhled⁶. Mladá Simone se ve snaze opět získat otcovu náklonnost rozhodla investovat veškerý svůj čas do studia a literatury, ale to naopak otce odradilo ještě víc, jelikož sice byl milovníkem knih, ale zastával názor, že ženy mají své předurčené místo a roli⁷.

Françoise byla velmi nábožensky založená a prosadila si pro obě dcery velice přísnou křesťanskou výchovu. Obě děvčata nastoupila do soukromé církevní školy Cours Desir, a

¹ De Beauvoir, Simone. *Mémoires d'une jeune fille rangée*, str. 11

² Tamtéž, str. 12

³ Tamtéž, str. 88

⁴ Tamtéž, str. 138; str. 232

⁵ Tamtéž, str. 46

⁶ Tamtéž, str. 135; str. 147

⁷ Tamtéž, str. 138; str. 142; str. 231

Simone byla nejen vynikající žačka s perfektními výsledky, ale i nesmírně věřící dítě. Zde se seznámila i s Elizabeth Lacoïn, kterou přátelé a rodina nazývali „Zaza“. Zaza se stala její nejlepší přítelkyní, ke které vzhlížela⁸. Tato mladá dívka poznamenala autorčin život natolik, že postavy a příběh jejích prvních pokusů o romány byly inspirovány právě jí⁹.

1.2. Dospívání

Dospívání, neboli l'âge ingrat (klackovitá léta), jak to nazývala ona¹⁰, už zdaleka nebylo tak příjemné jako dětství. Nejen že se snažila pochopit otcův odpor vůči své osobě, ale zároveň ji ranilo, že se nyní veškerá náklonnost, o kterou usilovala, dostávala její mladší sestře¹¹. Zároveň musela před nábožnou matkou skrývat, že už nevěří v Boha¹². V *Pamětech spořádané dívky* svou situaci velmi dobře shrnula do dvou vět:

„Il m'était plus facile de penser un monde sans créateur qu'un créateur chargé de toutes les contradictions du monde.“¹³

Další věc, kterou nesmíme opomenout, je, že přestože ji oba rodiče podporovali v četbě, tak se jednalo o předem pečlivě vybrané knihy¹⁴. A i mezi těmi, které jí vybrali, byly pasáže, které nesměla číst. Krátce po nástupu puberty začala otcovu knihovnu číst tajně¹⁵, později jí knihy začal půjčovat bratranec Jacques¹⁶.

Tímto se před ní otevřel úplně nový svět. Cenzurovány totiž nebyly jen knihy, ale i spousta dalších témat, která její rodiče považovali za nevhodná. Po setmění nesměla sama na krok z domu a matka jí přestala otevírat a číst poštu až v devatenácti letech¹⁷.

⁸ De Beauvoir, Simone. *Mémoires d'une jeune fille rangée*, str. 183

⁹ De Beauvoir, Simone. *La force de l'âge*, str. 135

¹⁰ De Beauvoir, Simone. *Mémoires d'une jeune fille rangée*, str. 142; str. 148

¹¹ Tamtéž, str. 142

¹² Tamtéž, str. 180

¹³ Tamtéž, str. 181;

„Bylo pro mě jednodušší si představit svět bez stvořitele, než věřit ve stvořitele odpovědného za všechny protiklady ve světě“. Pracovala jsem s původní verzí všech uvedených zdrojů a rozhodla jsem se veškeré citace přeložit sama, jelikož většina děl nebyla přeložena do češtiny, nebo nebyla přeložena kompletně. U děl, která do češtiny přeložena byla, hrála roli i dostupnost.

¹⁴ Tamtéž, str. 109; str. 144

¹⁵ Tamtéž, str. 144; str. 146

¹⁶ Tamtéž, str. 244; str. 264

¹⁷ Tamtéž, str. 328

1.3. Studium

Simone našla zalíbení ve filosofii a snila o doktorátu, který v té době nemělo mnoho žen. Ve své knize *Paměti spořádané dívky* napsala, že prakticky jedině zaměstnání, kterému by se pomocí získaných diplomů mohla věnovat, by bylo učitelství, proti čemuž nic nenamítala. Ani její rodiče proti tomu zprvu nic neměli, dokud nebylo její matce sděleno, že Sorbonna není pro zachování víry ideální místo, a tak se musela autorka nejdříve spokojit se studiem literatury¹⁸.

Zde se skrze společného přítele seznámila s existencialistickým filosofem a spisovatelem Jeanem-Paulem Sartrem. Jelikož se oba připravovali na závěrečné zkoušky z filosofie, navrhnul, že by se s dalšími studenty mohli připravovat společně. Vybraná metoda studia byla rozhodně efektivní, jelikož spolu dosáhli nejlepších výsledků.

Byť se autorova díla mohou zdát značně melancholická a působit tíživě, on sám je popisován jako velmi živý a veselý člověk¹⁹. Velice se sblížili a trávili prakticky veškerý volný čas spolu.²⁰ De Beauvoir chovala k Sartrovi obrovskou náklonnost a obdiv. Přátelství přerostlo v dlouhodobý milostný vztah, který trval až do jeho smrti v roce 1980.

1.4. Profese a nonkonformní životní styl

Přestože Simone de Beauvoir chtěla být již od svých patnácti let slavnou spisovatelkou a dnes je především známá jako jedna z hlavních tváří feministického hnutí, k obojímu se dostala až později. Nejdříve vystudovala matematiku a filosofii a následně až do roku 1943 učila na různých školách ve Francii.

Zprvu dostala místo v Paříži, ale brzy poté byla povolána do Marseille, zatímco Sartre měl učit v přístavním městě Havru. Tato města se nachází na opačném konci Francie, a jak již bylo zmíněno, dvojice spisovatelů byla prakticky nerozlučná. Proto Sartre navrhl sňatek, který by jim umožnil pracovat znatelně blíž, což razantně odmítla. Rozhodně se tím netajila, napsala o tom ve své druhé autobiografické knize následující:

¹⁸ De Beauvoir, Simone. *Mémoires d'une jeune fille rangée*, str. 210 – 211.

¹⁹ Tamtéž, str. 441 – 442.

²⁰ Tamtéž, str. 446

„Je dois dire que pas un instant je ne fus tentée de donner suite à sa suggestion. Le mariage multiplie par deux les obligations familiales et toutes les corvées sociales. En modifiant nos rapports avec autrui, il eût fatalement altéré ceux qui existaient entre nous. Le souci de préserver ma propre indépendance ne pesa pas lourd; il m'eût paru artificiel de chercher dans l'absence une liberté que je ne pouvais sincèrement retrouver que dans ma tête et mon cœur.“²¹

Určitě stojí za zmínění, že se nejednalo o klasický hetero-normativní monogamní vztah, jelikož tu neexistovala citová ani sexuální exkluzivita. Dnes bychom v polyamorijní komunitě jejich vztah nazvali jako primární vztah, a jejich vztahy s ostatními partnery jako sekundární vztahy²², čemuž oni říkali „amour nécessaire“ a „amours contingentes“²³. Neměli (biologické)²⁴ potomky ba ani nežili spolu v jedné domácnosti.

Mezi autorčiny vášně patřilo cestování, zprvu rekreační, ať už sama (což mohlo několikrát špatně dopadnout) nebo s doprovodem. Své cesty podrobně popisuje ve svých autobiografických knihách *Síla věku* a *Síla okolností*. Když přestala učit, začala se naplno věnovat psaní a konferencím o existencialismu v zahraničí. Dostala se díky nim například do Portugalska, Tuniska a Ameriky, kde se seznámila s jedním ze svých milenců, spisovatelem Nelsonem Algrenem. Natolik ho okouzila, že ji požádal o ruku. Též ho odmítla, svůj postoj k manželství si zachovala až do smrti, v roce 1986.

Spolu se Sartrem a dalšími francouzskými mysliteli založila v roce 1945 revue *Les Temps modernes*, jež vycházela až do roku 2019. Jednalo se o literární, filozofický a politický časopis, který měl za cíl přiblížit aktuální dění nejen ve Francii, ale i ve světě.

O politiku se spolu se Sartrem začali aktivně zajímat v průběhu druhé světové války. Založili při okupaci odbojovou skupinu Socialisme et Liberté a později již zmíněnou

²¹ De Beauvoir, Simone. *La force de l'âge*, str. 101 – 102;

„Musím říct, že mě jeho nabídka ani na okamžik neoslovila. Manželství násobí domácí a společenské povinnosti. Úpravou našich vztahů s okolím bychom nenávratně změnili k horšímu vztahy, které mezi námi již existovaly. Nezatěžovalo mě si zachovat samostatnost, jenom mi přišlo nepřírozené hledat v nepřítomnosti svobodu, kterou jsem upřímně mohla nalézt jen ve své hlavě a srdci“. (Jedná se o vlastní překlad).

²² Kauppi, Martha. *Why Would Someone want to be a secondary partner?* [online] Institute for Relational Intimacy. 7.7.2019

²³ De Beauvoir, Simone. *La Force de l'âge*, str. 32

²⁴ Simone de Beauvoir adoptovala studentku filosofie Sylvie Le Bon de Beauvoir, která po její smrti zdědila a spravovala její majetek.

revue. Otevřeně se stavěli k levicovým politikám, proti rasismu, válkám, pracovním táborům, politické postoje jim umožnily cestovat dál a setkat se se škálou významných osobností.

Své existencialistické smýšlení projevuje Simone de Beauvoir ve svých dílech, převážně v románu *L'invitée* a v eseji *Druhé pohlaví*. Existencialismus je přesvědčení, že člověk je v neustálém vývoji, je zodpovědný sám za sebe a za svá rozhodnutí, a tudíž je, podle Sartra, na pospas svobodě. Sama se však za filosofku nepovažovala, označovala se pouze za následovatelku Sartrova myšlení. Svůj postoj při jednom rozhovoru odůvodnila následovně:

Maybe ... Yes ... Because for me, a philosopher is someone like Spinoza, Hegel, or like Sartre: someone who builds a great system, and not simply someone who loves philosophy, who can teach it, who can understand it, and who can use it in essays, etc., but it is someone who truly constructs a philosophy. And that, I did not do ... I never cared so much about doing it. I decided in my youth that it was not what I wanted²⁵.

Profesorka Margaret A. Simons nicméně ve svém díle *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism* (ze kterého je úryvek, a budeme nemálo čerpat během této práce) dokazuje, že přestože de Beauvoir odmítala myšlenku, že by jakkoliv ovlivnila Sartra, některé koncepty, se kterými později pracoval, se objevily zprvu u ní.

²⁵ Simons, Margaret A. *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism; Beauvoir Interview* (1979), str. 11;

„Možná... Ano... Protože pro mě, filosofem je někdo, jako je Spinoza, Hegel, nebo Sartre: někdo, kdo vytvoří velký systém, ne jenom někdo, kdo v ní má zálibu, kdo ji může učit, chápe ji, dokáže použít v esejích, atd. Musí vytvořit skutečné filosofické myšlení. A na tom jsem se nepodílela... Nikdy to nebylo mým záměrem. V mládí jsem se rozhodla, že to není něco, po čem bych toužila“. (Jedná se o vlastní překlad).

2. Dílo

Simone de Beauvoir, přestože sama sebe považovala spíše za spisovatelku než za myslitele, je společností zařazována mezi nejvlivnější existencialistické filosofy své doby, spolu s Jeanem-Paulem Sartrem, Albertem Camusem a Martinem Heideggerem.

Za celý svůj život napsala přes dvacet děl, mezi kterými najdeme romány, eseje, dokonce i divadelní hru. Inspiraci čerpala, mimo jiné, ze svých cest, kde se seznámila s historicky významnými osobnostmi, jako byli například Ernesto Che Guevara, Mao Tse-Toung nebo Richard Wright.

Svůj první román, *Pozvaná (L'invitée, 1943)*, vydala až po svých třiceti letech a v duchu existencialismu v něm probírá intimní lidské vztahy, konkrétně milostný trojúhelník, který zažila se Sartrem a studentkou Olgou.

V roce 1954 získala literární cenu Goncourt za jeden ze svých románů, *Mandaríni (Les Mandarins)*. Zde popisuje pohled francouzských levicových myslitelů na francouzskou společnost po druhé světové válce.

V této části práce se zaměříme na čtyři díla, jimiž budou *Paměti spořádané dívky, Síla věku, Síla okolností a Druhé pohlaví*.

Zvolila jsem tato čtyři konkrétní díla, jelikož tři z nich jsou autobiografického charakteru, tudíž nám přibližují autorku jak nejvíce to jde, a pomáhají nám pochopit její vnitřní svět, zatímco třetí kniha nám pomáhá pochopit vnější svět očima ženy, která se nám snaží dokázat své utlačení. Později se zaměříme na ty myšlenky, které jsou stále aktuální.

2.1. *Paměti spořádané dívky*

Mémoires d'une jeune fille rangée, (1958) je biografický román, kde autorka začíná podrobným popisem svého raného dětství a končí úspěšně ukončeným vysokoškolským studiem.

Kniha líčí, jak rodina de Beauvoirových patřila zprvu do pařížské buržoazie, ale po válce přišla o prakticky veškeré jmění, což znamenalo změnu společenské vrstvy. Autorka popisuje, jak díky této „tragédii“ vyhnula osudu, který by ji jinak čekal – ženy

v domácnosti. Rozebírá striktní styl výchovy, ztrátu víry, svoje pocity, úvahy a úplný odklon od hodnot, které se jí rodiče snažili vštípit.²⁶

Dále se můžeme dočíst o lidech, kteří ji navždy poznamenali a změnili jí pohled na svět. Její nejlepší přítelkyni, Elisabeth Lacoïn (v knize zvaná Elisabeth Mabilille²⁷), je věnován celý román *Les Inséparables*, napsaný již v roce 1954, ale příliš intimní na to, aby byl vydán za autorčina života. Elisabethina brzká smrt autorku velmi zasáhla.

Bratranec Jacques-Charles Champigneulle hrál velkou roli v jejím intelektuálním rozvoji a dal by se považovat za její první velkou lásku²⁸. Velmi dlouho s ním počítala jako s budoucím manželem, což se neobešlo bez spousty smíšených pocitů, protože jejich životní styly a potřeby nebyly slučitelné²⁹.

Během studia si autorka oblíbila Roberta Garrica, který vyučoval literaturu. Garric, zapřisáhlý katolík, byl velmi sociálně nakloněný člověk, a nejen že se za obě děvčata přimluvil, aby mohla dále studovat³⁰, ale de Beauvoir díky němu našla velké zalíbení v levicové politice.

A v neposlední řadě hrál v jejím životě významnou roli existencialistický filosof Jean-Paul Sartre, který se nejen později stal jejím životním partnerem, ale i velmi podpořil autorčinu tvorbu.

Kniha končí náhlou smrtí její nejlepší přítelkyně, kterou velmi špatně nesla, čímž uzavírá první kapitolu svého rušného života.

2.2. Síla věku

Síla věku, v originále *La Force de l'âge* (1960), je druhý autobiografický román, který navazuje na *Paměti spořádané dívky (Mémoires d'une jeune fille rangée, 1958)*, popisující život Simone de Beauvoir od úspěšného ukončení studia v roce 1929 po Pařížské povstání, které skončilo osvobozením Paříže roku 1944. Kniha je rozdělena do

²⁶ De Beauvoir, Simone. *Mémoires d'une jeune fille rangée*, str. 250 – 255

²⁷ Tamtéž, str. 120

²⁸ Tamtéž, str. 273

²⁹ Tamtéž, str. 305 – 306; str. 316 – 317

³⁰ Tamtéž, str. 221

dvou částí. První obsahuje deset následujících let, kdy si autorka užívá vysněné svobody, druhá popisuje šok, který představuje válka, a je psána formou deníku.

Můžeme se v ní dočíst o milostné triádě, která později inspirovala de Beauvoirové první knihu, *L'invitée*, o cestách do různých zemí, mezi které patří i tehdejší Československo, nebo o jejím politickém smýšlení.

V této knize se je nám přiblížen jejich netradiční vztah, který jsem zmínila dříve.

„Entre nous, m'expliquait-il en utilisant un vocabulaire qui lui était cher, il s'agit d'un amour nécessaire: il convient que nous connaissions aussi des amours contingentes“.

Nous étions d'une même espèce et notre entente durerait autant que nous: elle ne pouvait suppléer aux éphémères richesses des rencontres avec des êtres différents; comment consentirions-nous, délibérément, à ignorer la gamme des étonnements, des regrets, des nostalgies, des plaisirs que nous étions capables aussi de ressentir ?³¹

Ke konci se můžeme dočíst o chvíli, kdy si autorka uvědomila, že její život se značně liší od života jiných žen:

...mais je ne m'étais pas avisée qu'il y eût une condition féminine. Soudain je rencontra un grand nombre de femmes qui avaient dépassé la quarantaine et qui, à travers, la diversité de leurs chances et de leurs mérites, avaient toutes fait une expérience identique: elles avaient vécu en „êtres relatifs“. [...] je commençai à me rendre compte des difficultés, des fausses facilités, des embûches, des obstacles que la majorité des femmes trouvent sur leur chemin...³²

³¹ De Beauvoir, Simone. *La force de l'âge*, str. 32;

Mezi námi, vysvětloval mi, používajíc slova, která mu byla tak drahá, se jedná o primární lásku. Je hodno, abychom ji doplnili i o sekundární. Byli jsme stejného druhu a naše dohoda by potrvala až do skonání. Byla nenahraditelná pomíjivým obohacením, která by nám poskytla jiná setkání. Jak bychom se mohli úmyslně ochudit o celou škálu překvapení, lítosti, nostalgie, potěšení, které jsme byli schopni prožít? (Jedné se o vlastní překlad).

³² Tamtéž, str. 741;

... ale neuvědomila jsem si, že by bylo nějaké postavení ženy. Najednou jsem potkávala spoustu žen, které překročily čtyřicítku, a které, přes rozdílnost možností a zásluh, sdílely identické zkušenosti: žily jako relativní bytost. [...] začala jsem si uvědomovat obtíže, rádobý výhody, nástrahy, překážky, kterým ženy musí čelit... (Jedná se o vlastní překlad).

2.3. *Síla Okolností I a II*

Třetí autobiografie, která je též rozdělena do dvou knih, nese název *La force des choses* a byla vydána roku 1963. Obsahuje podrobný popis následujících patnácti let autorčina života a můžeme se v ní dočíst o cestě do USA, do Číny, do Tuniska, do Brazílie, o milostných vztazích se spisovatelem Nelsonem Algrenem a filmovým tvůrcem Claudem Lanzmannem, o dalších válkách, které autorku hluboce zasáhly, o tvorbě nových knih a hlavně o období, kdy psala a následně vydala esej *Druhé pohlaví*. Zároveň zde nalezneme politický a literární rozvoj nejen Simone de Beauvoir, ale i Jeana-Paula Sartra.

Již bylo zmíněno, že Simone de Beauvoir se razantně odmítala označit za filosofa. V knize se ale můžeme dočíst, že nejvýznamnější představitelé existencialistické filosofie se též odmítali označit za existencialisty.

Sartre avait refusé que Gabriel Marcel lui appliquât cette étiquette: „Ma philosophie est une philosophie de l'existence; l'existencialisme, je ne sais pas ce que c'est“. Je partageais son agacement. J'avais écrit écrit mes romans avant même connaître ce terme, en m'inspirant de mon expérience et pas d'un système. Mais nous protestâmes en vain.³³

Postoj nakonec změnili a označení přijali, přestože se autorka i nadále nepovažovala za filosofa.

Spolu s dalšími významnými autory a mysliteli (na seznamu podpisů se nachází André Breton, Marguerite Duras, Jacques Laurent Bost, Claude Lanzmann, Jacques-Laurent Bost, Nathalie Sarraute a spoustu dalších) podepsali *Manifeste des 121*, čímž dávali najevo svou podporu alžírskému lidu a jeho samostatnosti a stavěli se proti válce. Ve druhém díle *La force des choses* píše, že jim hrozilo několik let vězení³⁴ a Sartrovi někteří extrémisti vyhrožovali smrtí³⁵.

³³ De Beauvoir, Simone. *La force des choses*, str. 60; Sartre odmítal, aby ho Gabriel Marcel takto označoval. „Moje filosofie je filosofie existence, nevím, co je to existencialismus“. Jeho rozhořčení jsem sdílela. Své romány jsem napsala dlouho před tím, než jsem se seznámila s tím termínem, a inspirovala jsem se vlastními zkušenostmi, ne nějakým systémem. Naše protesty byly ale zbytečné. (Jedná se o vlastní překlad).

³⁴ Tamtéž, str. 362

³⁵ Tamtéž, str. 389

2.4. Druhé pohlaví I

Ve *Druhém pohlaví* (*Le deuxième sexe I*, 1949) se autorka zabývá otázkou ženskosti a co je to vlastně být ženou. Vychází z medicínských, biologických, historických a sociologických studií, a snaží se dokázat, jak vlastně společnost, jak implicitně tak explicitně, připravuje a vnucuje polovině populace tuto roli ještě před narozením.

Esej byla rozdělena do dvou knih. První, kterou nyní budeme rozebírat, je rozdělena do tří částí a každá z nich má několik odpovídajících podkapitol. Nejdříve se zaměřuje na ženu z biologického a psychoanalytického hlediska. První část je následně uzavřena z pohledu historického materialismu. Závěry vskutku napomáhají pochopení situace ženy, ale autorka je shledává jako nedostačující. Druhá se zabývá postavením žen a jeho vývojem z historického hlediska. Třetí část se zabývá mýty obklopujícími ženskost (žena jako původ a nositelka všeho zla, temné síly menstruace...) a literaturou.

Hned v úvodu se nám spisovatelka snaží přiblížit tehdejší situaci ženy ve společnosti. Chce odpovědět na otázky, kdy a z jakého důvodu utlačování žen vlastně začalo. Jak se dostaly na pozici toho „*Druhého*“. Co je to vlastně „to Druhé“? Odpověď je jednoduchá. Druhý je prakticky kdokoliv, kdo nespadá do vašeho společenského okruhu – kdokoliv mimo vaši rodinu, třídu, národnost. De Beauvoir však považuje za zajímavé, že u žen, jakožto u skupiny, tahle situace nenastává. Automaticky se vnímají jako „to druhé“³⁶.

Vraťme se nyní k prvním otázkám. Autorka se snaží přirovnat situaci a postavení žen k jiným utlačovaným skupinám. Můžeme se dočíst, že k utlačování většinou dojde například kvůli početní přesile, což v tomto případě příčinou není. Nenastává ani situace „před“ a „po“, kdy spolu obě skupiny koexistovaly, a následně došlo k nějakému zvratu, kdy si potom jedna skupina podmanila druhou, jak tomu bylo například u afroameričanů a nevolnictví. Srovnává tedy situaci žen s proletariátem, který též není v početní nevýhodě a netvoří samostatnou skupinu. Nicméně k rozdělení společenských tříd došlo skrz nějakou jinou historickou událost, kdežto ženy byly vždycky podřízené mužům³⁷.

V kapitole *Les données de la biologie* (biologická fakta/skutečnosti) autorka rozebírá několik živočišných druhů a vyzorovala, že u různých druhů je postavení samců a

³⁶ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 21

³⁷ Tamtéž, str. 20

samic odlišné. U hmyzu jsou oba „otrokem“ svého druhu³⁸, alespoň tak to nazývá autorka. Podle ní ať se jedná o neustálé kladení vajíček, pokud se jedná o samičku, nebo být sežrán hned po oplození oněch vajíček, pokud se jedná o samečka – ani jedno není výhra. U ryb to jsou často samečci, kdo se stará o mladé³⁹. U savců můžeme vidět jasnou dominanci samce nad samicí, avšak autorka na konci kapitoly připomíná, že v případě lidského druhu, přestože těhotenství, porod a péče o potomstvo ženu velmi omezuje, porodnost závisí především na tempu společnosti⁴⁰. A společnost není druh (*une société n'est pas une espèce*⁴¹) – naše existence se nelimituje na biologický vývoj, jedinci nejsou odkázáni na svou přirozenost, ale řídí se jistými pravidly a morálními zásadami. To stejné aplikuje na fyziologické rozdíly – těhotenství sice dřív výrazně ženy omezovalo, ale v dnešní době si mohou vybrat, kdy otěhotnět. Muži jsou sice (většinou) silnější, než ženy, ale k čemu je hrubá síla ve společnosti, která odsuzuje násilí⁴², a kde potřebná dřívě zmíněná výhoda dokáže být nahrazena strojem?

Druhá část eseje začíná větou, že svět vždycky patřil mužům. Nastolení patriarchální společnosti je přisouzeno mužským biologickým výhodám (fyzická síla, neomezující reprodukční systém), a žena byla odstrčena na druhou kolej. Dále popisuje, jak s příchodem osobního vlastnictví byla žena úzce spojena s majetkem, jelikož dávala muži potomky, kterým byl majetek později předán (na ženu se nevztahovalo dědické právo). V některých kmenech/kulturách, pokud muž zemřel bez dědice, byla žena nucena si vzít jeho sourozence/nejstaršího člena jeho rodiny. Podle popisu de Beauvoir, se ženy ve starověkém Egyptě měly nejlépe, jelikož měly stejná práva jako muži. Odůvodněním je, že půdu vlastnili králové a vrchní vrstvy, tudíž dědické právo pro průměrné občany nemělo žádnou hodnotu. V Řecku byla situace ženy úplně opačná a byla podporována filozofy, mezi které patří Aristoteles nebo Pythagoras. Podle Simone de Beauvoir se křesťanská církev (jiné víry jsou na tom podobně) nemálo podílela na utlačování žen, jelikož je explicitně vedla k podřazenosti, a byla to až tato instituce, jež kriminalizovala interrupce⁴³ těhotenství.

³⁸ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 54-55

³⁹ Tamtéž, str. 57

⁴⁰ Tamtéž, str. 76

⁴¹ Tamtéž, str. 78

⁴² De iure

⁴³ Tamtéž, str. 206

Během dějin se vyskytly výjimky a máme záznamy žen, které se odmítaly spokojit se situací, která jim byla přidělena. Ve středověku, spisovatelka Christine de Pizan ve svých dílech s vervou hájila myšlenku, že kdyby ženám bylo umožněno studovat, dosahovaly by stejných výsledků jako jejich mužské protějšky⁴⁴. Kateřina Medicejská, Isabela Kastilská, Alžběta I. byly mocné vládkyně a italská renesance byla otevřena tvůrčí činnosti bez ohledu na pohlaví. Jak již bylo ale zmíněno, jedná se o ojedinělé situace. Vzdělání žen se začalo rozvíjet až od sedmnáctého století, pomocí salónů (opět k nim měly přístup jen ženy z vyšších vrstev společnosti). Značným zájmem o literaturu, umění a konverzaci se v 17. století ve Francii zviditelnily Mademoiselle de Scudéry, Madame de Sévigné nebo Madame de La Fayette. Ženám se pomalu otevírají domény, které dřív byly exkluzivně mužské: literatura, politika... A právě kvůli těmto výjimkám, říká autorka, se antifeministi vyzbrojili argumentem, že jejich postavení (žen) jim nikdy neznemožnilo dosáhnout velkých věcí. Nicméně si tento argument protiřečí s dalším, který používají, aby odůvodnili podřadné postavení ženy a to je ten, ženy nikdy nedosáhly ničeho velkého⁴⁵. Je ale známo, že patriarchální společnost si protiřečí ve spoustě případů. Sama autorka na to poukazuje ve druhé knize své eseje (*Le deuxième sexe II*, 1949) v kapitole o mateřství. Potrat je vražda, ale zabíjet pro svou vlast a trest smrti jsou v pořádku⁴⁶.

Dříve bylo zmíněno, že významní filosofové, o kterých se učíme dodnes, podpořili nebo přispěli k utlačování žen. Našli se ovšem i (významní) filosofové, kteří se jich zastali. Diderot, Voltaire, Helvétius. Podle Simone de Beauvoir byl největší feministou sedmnáctého století Poulain de la Barre. Zdůvodňuje to jeho dílem *De l'égalité des deux sexes* (1673) a (jeho) přesvědčením, že nemůžeme soudit ženy podle jejich přínosu, jelikož jim bylo znepřístupněno vzdělání a odňaty svobody, tudíž nikdy nedostaly možnost předvést své schopnosti⁴⁷.

V průběhu čtení se dozvídáme o vývoji ženských práv ve Francii. Olympe de Gouges sepsala v roce 1789 Deklaraci práv ženy a občanky jako reakci na Deklaraci práv člověka⁴⁸ a občana. V ní Olympe vyžaduje stejná práva, která mají muži, jelikož ženy jsou též

⁴⁴ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe*, str. 177

⁴⁵ Tamtéž, str. 228

⁴⁶ Tamtéž, str. 328-329

⁴⁷ Tamtéž, str. 186

⁴⁸ Deklarace se v originále jmenuje *Déclaration des droits de l'homme et du citoyen de 1789* a ve francouzštině má výraz „l'homme“ několik významů: člověk a muž.

součástí francouzského státu. Byla popravena. V roce 1790 jsou si dívky a chlapci podle zákona rovni při rozdělování dědictví a roku 1792 je umožněn rozvod. Francie byla, co se týče ženské otázky, v porovnání s ostatními státy napřed, avšak napoleonskými válkami a nastolením nových režimů došlo k pozastavení dalšího vývoje. V roce 1829 je rozvod zrušen a obnoven je až o padesát osm let později. I tak je jeho dosažení velmi složité. Francouzský realistický spisovatel Honoré de Balzac vydal roku 1829 esej, *Physiologie du mariage*, kde popisuje, jak by mělo manželství vypadat, a dává manželům rady, jak takového manželství vůbec docílit. Žena je majetek, láska zde nepřipadá v úvahu, a je třeba ženě odepřít jakýkoliv přístup ke vzdělání, kultuře a vůbec čemukoliv, co by mohlo podpořit její samostatnost. Nepohodlný oděv a nevhodná strava jsou samozřejmostí⁴⁹.

Vstup na pracovní trh velmi napomohl ženské emancipaci, zprvu se ale jednalo o další oblast, kde docházelo k vykořisťování⁵⁰. Simone de Beauvoir několikrát ve své eseji poukazuje na to, jak jsou ženy nejednotné a neuspořádané, což je nemalý problém při vindikaci práv. Dělnice nejsou výjimkou. Výzkum z konce devatenáctého století dokazuje, že ženy za odvedení stejné práce obdržely poloviční plat oproti mužům a existují knihy pojednávající o bídnych až otrockých pracovních podmínkách žen⁵¹.

Existují však další přitěžující okolnosti, které je třeba brát na vědomí, a tím je zaprvé skutečnost, že se vstupem na pracovní trh ženám zároveň zdvojnásobily povinnosti, jelikož stále měly na starost domácí práce a výchovu potomků. Výchova je stále vedla k manželství a nízké platy neumožňovaly osamostatnění. Za druhé má žena v mužském světě menší šanci na úspěch, respektive na růst kariéry. Má-li žena uspět, je potřeba, aby jí někdo pomohl tzv. zevnitř⁵². Poslední, ne však méně podstatnější, tu máme omezení reprodukčních práv. Interrupce těhotenství je trestná, šíření a prodej antikoncepce jsou zakázané⁵³, přerušovaná soulož není vždy efektivní, sexuální výchova neexistující. Společnost, která se chce chvástat rovností mezi pohlavími, se nejprve musí postarat o odstranění těchto překážek.

⁴⁹ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str.193

⁵⁰ Tamtéž, str. 198

⁵¹ Tamtéž, str. 198 - 201

⁵² Tamtéž, str. 232

⁵³ Tamtéž, str. 205

De Beauvoir neopomenula popsat vývoj feministických hnutí. První země, která umožnila ženám volit, byl Nový Zéland roku 1893. Anglické feministky při boji za volební právo pořádaly všemožná zasedání a průvody, při manifestacích útočily na policisty, a později ve vězení držely hladovku, vypalovaly neobydlené domy, přerušovaly projevy a shromáždění⁵⁴. Volební právo jim bylo uděleno v roce 1928.

Ve třetí části, věnované mýtům a literatuře, se můžeme dočíst o všemožných pověrách, kterými společnost dávala najevo svůj odpor a strach z menstruace. Přesvědčení, že menstruuující žena nesmí přijít do styku s jídlem, jelikož by ho zkazila, působí velmi úsměvně, ale v momentě, kdy je žena izolována a je jí zakázáno jíst, nebo kdy je zastrašována, že by při pohledu na její menstruační krev mohl někdo zemřít, je potřeba problematiku brát vážně. Obzvláště pokud je myšlenka podpořena vyššími institucemi, které ve společnosti hrají důležitou roli⁵⁵. Autorka se následovně věnuje několika spisovatelům, které mýty o ženách ve svých dílech (ne)podporují. Tím je první díl eseje uzavřen.

2.5. Druhé pohlaví II

Druhá kniha, stejně jako první, je rozdělena do několika částí a jim odpovídajících podkapitol. Tentokrát zde nalezneme čtyři části: *Výchova (Formation)*, *Postavení (Situation)*, *Odůvodnění (Justifications)*, a *Ke svobodě (Vers la libération)*.

Nyní k samostatným částem. První, *Výchova*, obsahuje čtyři kapitoly: *Dětství*, *Mladá dívka*, *Sexuální iniciace* a *Lesba*.

Hned v první kapitole prokazuje, že ženská submisivita není dána biologicky, ale výchovou. Chlapci je umožněno objevovat okolní svět a je mu dána mnohem větší autonomie, kdežto dívka je vedena k tomu, aby se líbila okolí. Nejen ve své knize, ale i později v jednom televizním rozhovoru⁵⁶ de Beauvoir podrobně popisuje rozdíly ve výchově dívek a chlapců. Samotné ženy dbají na toto rozdělení, čímž se účastní na vlastním utlačování, což má jednoduché vysvětlení. Genderové role jsou zakořeněné

⁵⁴ Tamtéž, str. 214 - 215

⁵⁵ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 253; 255

⁵⁶ De Beauvoir, Simone. "*Pourquoi je suis féministe*" (interview), 1975; *Le deuxième sexe II*, str. 30-31

v podvědomí jedinců, a matkám jde převážně o to, aby svou dceru připravily co nejlépe do společnosti.

Pod „co nejlépe připravit do společnosti“ spadá i péče o zevnějšek, avšak velmi podstatné věci, jako například menstruace, jsou vynechány. Dívky jsou poté při první menstruaci zhrozeny, zostuzeny, často se strachují, že je postihla neznámá nemoc⁵⁷. Sexuální výchova na tom není o moc lépe, jelikož stejně jak u menstruace jsou dívky důležité informace zatajovány a uvedení do sexuálního života může být traumatizující.

Druhá část, *Postavení*, se skládá z šesti kapitol: *Vdaná žena*, *Matka*, *Společenský život*, *Prostitutka*, *Z vyspělosti do stáří*, *Postavení a charakter ženy*.

Již bylo zmíněno, jaký postoj má Simone de Beauvoir k manželství. V televizním rozhovoru z roku 1975 říká, jak po vydání eseje jí přišlo nespočet dopisů žen, které se s radostí vdaly a vřele přivítaly péči o domácnost a potomky, ale po několika letech manželství se objevily nepřekonatelné problémy, které vedly k rozvodu. Ocitly se pak s dětmi, bez práce a bez příjmů. Autorka souhlasí s důležitostí domácích prací, ale jedná se o repetitivní aktivity bez ekonomického výnosu, čímž automaticky vážou ženu na muže. Problematice je dokonce věnována povídka, *La femme rompue*, kde hlavní postava vloží veškeré své úsilí do výchovy svých dcer, a do svého manželství, aby poté zjistila, že jí je manžel nevěrný a dcery ji v dospělosti opustí. V kapitole věnované manželství je popisováno, s jakou složitostí si ženy zvykají na novou životní situaci, často monotónní a neuspokojivou, a podkládá text různými svědectvími. Nalezneme mezi nimi i úryvky deníku Sofie Andrejevny Tolsté, kde popisuje svoje pocity během manželství s ruským spisovatelem Lvem Nikolajevičem Tolstým.

Ve výše zmíněném rozhovoru se jí žurnalista Jean-Louis Servan-Schreiber táže, jak by doporučila skloubit ženskou samostatnost a rodinný život, jelikož z jejich názorů vyplývá, že jsou obě věci neslučitelné. Člověk je přeci společenský tvor, potřebuje společnost. A manželství často vede k potomkům. Odpověď je „jednoduchá“: Rovné rozdělení domácích prací a rovná starost o dítě by výrazně usnadnila situaci. Následně by bylo třeba odstranit pocit nadřazenosti, který muži často chovají vůči svým manželkám,

⁵⁷ De Beauvoir, Simone, *Le deuxième sexe II*, str. 67

neustálé kontrolování a omezování. Nicméně nejdůležitější je ekonomická nezávislost. Získat ji a udržet si ji za jakýchkoliv podmínek.

Podle autorky jsou manželství a prostituce úzce spjaté, jedno nemůže existovat bez druhého. Je zde rozebráno několik myšlenek. První, kterou později přebírá spisovatelka Virginie Despentes ve své eseji *King Kong Théorie*, že manželství a prostituce se liší pouze několika detaily. V obou situacích si žena za pomoci vlastního těla zajišťuje svou pozici ve společnosti. Obě jsou však závislé na muži. Následující je „potřeba“ dvou skupin žen. První, na kterých se „vybít“ (prostitutek), aby bylo možné se pak chovat k té druhé (manželkám) s „respektem, který si zaslouží“. Cituje výrok spisovatele Mandevilla:

„Il est évident qu'il existe une nécessité de sacrifier une partie des femmes pour conserver l'autre et pour prévenir une saleté d'une nature plus repoussante.“⁵⁸

Zmiňuje několik průzkumů, které vyvrací rozsáhlou myšlenku, že je prostituce svobodná volba. Výsledky z poloviny devatenáctého a dvacátého století naznačují, že se jednalo výrazněji o nouzi než o svobodné rozhodnutí⁵⁹. Vyskytují se i případy, kdy je to samotný partner, který ženu k prostituci přinutí. Text je opět doplněn nemálo svědectvími.

Dalším z mnoha „kontroverzních“ názorů de Beauvoir bylo její pojetí mateřství. V kapitole nesoucí název „*La mère*“ (matka), se věnuje převážně interrupci těhotenství, kterou s vervou hájí. Vysvětluje, jak se ve skutečnosti jedná o velmi jednoduchou chirurgickou intervenci, pokud je provedena odborným lékařem a vhodným materiálem, přestože se nemálo doktorů a vláda snaží všechny přesvědčit o opaku. A jaká rizika ji naopak doprovází, pokud se jí dopouští „amatéři“ v nehygienických podmínkách. Na příkladech též uvedla, jak nebezpečné a kontraproduktivní může být nutit do těhotenství ženy, které za žádnou cenu být těhotné nechťejí. V kapitole uvádí svědectví a popisuje pocity několika žen, které byly nuceny projít nechtěným těhotenstvím nebo zmiňuje případy domácího násilí na nechtěných dětech. V jednom ze svých mnoha rozhovorů upřesňuje, že proti mateřství jako takovému nic nemá, ale aktuální vnímání a nastavení

⁵⁸ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe II*, str. 425:

Je zřejmé, že je potřeba obětovat část žen, abychom zbytek ochránili před většími zvěrstvy. – (Jedná se o vlastní překlad).

⁵⁹ Tamtéž, str. 429 - 430

vnímá jako past, mající za cíl výrazně omezit ženskou již tak prakticky neexistující autonomii⁶⁰.

Zároveň několikrát během díla poukazuje, že „mateřský instinkt“ je jen další společenský konstrukt, a vysvětluje proč. V části „*Histoire*“ se zmiňují četné vraždy potomků kočovných kmenů⁶¹, a v kapitole „*Enfance*“ vysvětluje, že se dívka stará o panenky, protože jí je vnucena myšlenka „máma (=žena) se stará o děti“. Později zdůrazňuje důležitost věrnosti manželovi, kvůli riziku, že by dědictví přešlo na nevlastní dítě, a v případě, že by žena ovdověla a nebylo by následovníka, byla v některých kmenech nucena si vzít sourozence zesnulého manžela, nebo nejstaršího člena jeho rodiny⁶². Zde vidíme váhu dědického práva. Dále několikrát v eseji říká, že moc (ať už církevní, politická nebo ekonomická) byla vždy v držení mužů, což jim značně usnadnilo a umožnilo tvorbu zákonů a mýtů, které by využili ve svůj prospěch.

Abychom to shrnuli, podle Simone de Beauvoir jako žena není možné nikdy v patriarchální společnosti vyhrát. Není jí umožněno pracovat, a pokud se jí podaří najít zaměstnání, její plat bude výrazně menší než u opačného pohlaví, často nedostačující. Pokud má děti a pracuje, tak jí bude vyčteno, že je špatná matka, protože dává přednost kariéře před potomky. Bude se velmi dbát na její zevnějšek, ale pokud o něj bude pečovat moc, bude to špatně, pokud málo, též to bude špatně. Bude jí odepřena jakákoliv kontrola nad reprodukčními schopnostmi. Veškeré pokusy o vyproštění z mužské dominance budou použity proti ní. Můžeme vyzorovat, že veškeré výše zmíněné okolnosti nevyhnutelně vytváří ekonomickou závislost na muži. Biologické rozdíly, které rozlišují muže a ženy se nejeví dostačující, aby odůvodnily její situaci a zacházení, a dochází k závěru, že je udržována v pozici vazalství, jelikož je to pro muže výhodnější.

⁶⁰ Simons, Margaret A. *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism; Chapter One: Beauvoir Interview* (1979), str. 17

⁶¹ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 114

⁶² Tamtéž, str. 138-147

3. Kritika

Druhé pohlaví bylo první dílo, které podrobně popisovalo a dokazovalo utlačování žen. Esej, ve které autorka otevřeně mluví například o sexualitě nebo brání, v té době trestnou, umělou interrupci těhotenství a celkově zpochybňuje nastavení společnosti, vyvolala spoustu rozruchu.

Přibližme si trochu společenský kontext ve Francii. Dílo vyšlo v roce 1949. V té době ženy mohly⁶³ volit a být voleny, studovat, pracovat. Nicméně spousta dalších věcí, které jsou problémem v mnoha zemích i dnes, jim byly odepřeny – snadný přístup k interrupcím, antikoncepce, sexuální výchova, samostatnost.

Ve své třetí autobiografii, *La force des choses* (1963), které byla rozdělena opět do dvou částí, velmi dobře popisuje, jak soudobí autoři (a nejen ti) nadávkami na její osobu nešetřili:

„Dans Liberté de l'Esprit, Boisdeffre et Nimier rivalisèrent de dédain. J'étais une "pauvre fille" névrosée, une refoulée, une frustrée, une déshéritée, une virago, une mal baisée, une envieuse, une aigrie bourrée de complexes d'infériorité à l'égard des hommes, à l'égard des femmes, le ressentiment me rongait.“⁶⁴

Co se dopisů týče, tak těch dostala autorka též nespočet:

„Je reçus, signés ou anonymes, des épigrammes, épîtres, satires, admonestations, exhortations que m'adressaient, par exemple, des "membres très actifs du premier sexe". Insatisfaite, glacée, priapique, nymphomane, lesbienne, cent fois avortée, je fus tout, et même mère clandestine. On m'offrait de me guérir de ma frigidity, d'assouvir mes appétits de goule, on me promettait des révélations, en termes orduriers, mais au nom du vrai, du beau, du bien, de la santé et même de la poésie, indignement saccagés par moi.“⁶⁵

⁶³ De iure.

⁶⁴ De Beauvoir, Simone. *La force des choses*, str. 262;

„V Liberté d'Esprit, Boisdeffre a Nimier soutěžili v pohrdání. Byla jsem neurotická „chudinka“, zamindrákovaná, frustrovaná, vyděděná semetrika, závistivá, zatrpklá kráva plná komplexů méněcennosti vůči mužům, vůči ženám mě užíralo rozhořčení“. (Jedná se o vlastní překlad).

⁶⁵ Tamtéž, str. 260:

Kritiky se jí však dostalo i ze strany přátel. Albert Camus, o kterém jsme již řekli, že patřil mezi hlavní představitele existencialismu, jí vyčetl, že ztrapnila francouzské muže⁶⁶. Vyjádřila se k tomu následovně:

„Méditerranéen, cultivant un orgueil espagnol, il ne concédait à la femme que l'égalité dans la différence et évidemment, comme eût dit George Orwell, c'était lui le plus égal des deux“⁶⁷.

Vzhledem k tomu, že ve svém díle mluví velmi pozitivně o marxismu, očekávala, že se jí dostane podpory ze strany extrémní levice – zmýlila se.

Kniha byla dokonce katolickou církví zařazena do Indexu zakázaných knih (Index librorum prohibitorum), což byl oficiální seznam knih, které vyznavači této církve nesměli číst, jelikož by mohla ovlivnit jejich mravy. Později zde bylo zařazeno i autorčino dílo *Mandaríni* (1954)⁶⁸.

Přes veškerou kritiku ještě před vydáním, první díl prodal 22 000 výtisků hned první týden⁶⁹, co byl k dostání, a esej se dostala i do zahraničí. První překlady díla byly ale nejen nepřesné, ba dokonce neúplné, čímž se ztratila hlavní myšlenka autorky. Margaret A. Simons ve své, již zmíněné, knize věnuje celou kapitolu vynechaným částem eseje v anglickém překladu, který vyšel v USA roku 1953. Poukazuje na sexismus překladatele, který neměl problém přeložit veškeré mužské úspěchy a kvality, ale nepřeložil polovinu ženských dějin, a vynechal podstatné pasáže z kapitoly „vdaná žena“. Odpůrci ale nepotřebovali cokoliv překládat, aby mohli myšlenky v díle dle libosti překrucovat.

„Obdržela jsem, ať už podepsané, nebo anonymní, epigramy, epištoly, satiry, výtky a napomenutí od, například, „velmi aktivních členů prvního pohlaví“. Neuspokojená, chladná, obscénní, nymfomanka, lesba, stokrát potracená, nazvali mě vším možným, dokonce i tajnou matkou. Nabízeli mi, že mě vyléčí z mé frigidity, že uspokojí mé zvrhlé chutě, slibovali mi, že mě poučí, sic nestoudně, ale ve jménu pravdy, krásy, dobra, zdraví, dokonce i poezie, které jsem hanebně zpusťovala“. (Jedná se vlastní překlad).

⁶⁶ Tamtéž, str. 264

⁶⁷ Tamtéž, str. 264;

„Temperamentní, velmi hrdý, nepřipouštěl ženám rovnost jinak než v rozdílnosti, a samozřejmě, jak by řekl George Orwell, on byl ten rovnější“. (Jedná se o vlastní překlad).

⁶⁸ *Index des livres interdits: Index librorum prohibitorum 1600-1966.*, str. 116.; Simone de Beauvoir, *La force des choses*, str. 264

⁶⁹ De Beauvoir, Simone. *La force des choses I*, str. 259

Nicméně se jí přece jen dostala i podpora ze stran slavných osobností, jakou byl například antropolog Claude Lévi-Strauss, aktivista Francis Jeanson, Maurice Nadeau nebo Emmanuel Mounier.

Simone de Beauvoir upozorňuje na další zajímavou věc - byť to tak může působit, tak *Druhé pohlaví* vůbec nebylo napsáno v militantním záměru. Autorčin cíl při psaní eseje bylo převážně vlastní sebepoznání. Na myšlenku ji navedl Sartre, když se mu svěřila, že by chtěla napsat své paměti, a že bádá v tom, koho nebo co představuje jakožto žena. Sama se považovala za privilegovaného člověka, jelikož se jí podařilo „utéct“ osudu, který jí byl předurčen. Filozof jí doporučil pokračovat ve stejném směru. Cílem je dozvědět se a předat co nejvíce informací o studovaném tématu, nic víc, nic míň.

Zároveň nesmíme zapomenout dodat velmi důležitou věc. Musíme se na dílo dívat jako na výtvar jisté doby. Přestože mnoho myšlenek, které rozebereme později, jsou stále patřičné, jsou i jiné, které v dnešní společnosti buď nemají místo, nebo je na ně již nahlíženo z jiného úhlu. Uvedme si hned dvě. Ve své eseji autorka přirovnává defloraci ke znásilnění⁷⁰ a své tvrzení podpírá argumentem, jak násilná iniciace do sexuálního života bývá. To by byla první. Druhá je hned v kapitole, které následuje, *La lesbienne*, kde tvrdí, že sexuální orientace je svobodná volba, a podle přírody jsou všechny ženy původně lesby⁷¹.

⁷⁰ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe II*, str.147; 161

⁷¹ Tamtéž, str. 193

4. Feminismus

V dnešní době můžeme rozpoznat čtyři hlavní vlny hnutí. Nedokážeme s přesností určit kdy každá z nich začala a skončila, rozlišují se především podle toho, o která práva se během nich bojovalo.

Profesorka Pacific University v Oregonu, Martha Rampton, napsala v roce 2008 o prvních třech vlnách stručný a srozumitelný článek pro univerzitní časopis Pacific. Článek později v roce 2015 aktualizovala, a přidala čtvrtou vlnu⁷².

Říká se, že první vlna probíhala od konce devatenáctého skoro do poloviny dvacátého století, ale pokusy o zviditelnění utlačování žen a o boj za volební právo začalo mnohem dříve. Bojovalo se převážně o volební právo pro ženy. Nutno dodat, že se hlavně jednalo o bílé, cis-heterosexuální ženy střední třídy.

Druhá vlna začala v šedesátých letech a trvala přibližně třicet let. Byla zaměřena na sexualitu a reprodukční práva. Ženy mimo jiné získaly přístup k antikoncepci a k interrupci těhotenství. Tato vlna feminismu tentokrát již brala v potaz ženy jiných ras a tříd.

U třetí a čtvrté vlny se nedokážeme shodnout, kdy přesně začínají a kdy končí. Můžeme s jistotou říct, že třetí začala v devadesátých letech a čtvrtá, s vývojem moderních technologií a jejich rozsahem probíhá převážně online. Zabývají se převážně sexuálním násilím, ženami na vysokých pozicích, akceptací vlastního těla a sexuality a genderovou identitou. Dalo by se říci, že poslední vlna je nejinkluzivnější, jelikož bere v potaz utlačování napříč sociální třídou, rasových a etnických skupin, skrze sexuální orientaci a genderové identity a i různá tělesná a psychická postižení. Mluvíme zde o intersekcionalním feminizmu.

4.1. Role ve feminizmu

Simone de Beauvoir, dle profesorky Margaret A. Simons, svou esejí položila základy radikálního feminizmu. Je považována za feministku patřící do druhé vlny, jelikož otevřeně mluvila o sexualitě a prosazovala se za dostupnou antikoncepci a interrupce

⁷² Rampton, Martha. *Four Waves of Feminism*. Pacific Magazine, Fall 2008; Pacific University Oregon, 25.10.2015

těhotenství. Spolu s dalšími (slavnými) ženami podepsala v roce 1971 *Manifest 343* (*Le Manifeste des 343*), čímž se přiznávala k tehdy nezákonné interrupci těhotenství.

« Un million de femmes se font avorter chaque année en France. Elles le font dans des conditions dangereuses en raison de la clandestinité à laquelle elles sont condamnées, alors que cette opération, pratiquée sous contrôle médical, est des plus simples. On fait le silence sur ces millions de femmes. Je déclare que je suis l'une d'elles. Je déclare avoir avorté. De même que nous réclamons le libre accès aux moyens anticonceptionnels, nous réclamons l'avortement libre. »⁷³

Po boku s Gisèle Halimi, francouzsko-tuniskou političkou, právničkou a feministickou aktivistkou, založila sdružení Choisir la cause des femmes, zkráceně Choisir, jež bojovalo za právo dostupné a bezpečné interrupce těhotenství. Následně se stala první prezidentkou francouzské feministické organizace La Ligue du Droit International des Femmes, dnes bohužel transfóbní, a na této pozici zůstala až do své smrti.

4.2. Je feministická filosofie Simone de Beauvoir stále aktuální?

Zaměříme se nyní na výroky, které můžeme stále považovat za aktuální i dnes.

4.2.1. Ženou se nenarodíte, ženou se stanete

Jeden z nejznámějších výroků, se kterým je autorka pojena a který se zapsal do „dějin feminizmu“, je „Ženou se nenarodíte, ženou se stanete“ (*On ne naît pas femme : on le devient*).⁷⁴ Myslela tím skutečnost, že vlastně ženskost není něco podmíněného přírodou, ale je dána historickým vývojem a jedná se o produkt společnosti. Toto tvrzení se může zdát abstraktní, ale jde to jednoduše dokázat.

Přestože jsme se jako společnost nesmírně posunuli, neustále se setkáváme s rozdělováním chování, emocí, aktivit barev, hraček, časopisů a spousty dalších věcí na „dívčí/ženské“ a „klučičí/mužské“. Stále můžeme slyšet „Nebreč, nejsi přeci holka“ (kluci

⁷³ Les Saints Pères. *Simone de Beauvoir*: https://www.lessaintsperes.fr/39_simone-de-beauvoir
Ročně podstoupí potrat ve Francii milión žen. Dochází k tomu za nebezpečných podmínek, ke které jsou přinuceny vzhledem k nelegálnosti, přestože se za dozoru kvalifikovaného doktora jedná o velmi jednoduchou operaci. Odmítáme [jako společnost] tyto milióny žen vyslechnout. Já jsem jedna z nich. Přiznávám, že jsem podstoupila potrat. Stejně, jak vyžadujeme volný přístup k antikoncepčním prostředkům, vyžadujeme přístup k interrupcím. (Jedná se o vlastní překlad).

⁷⁴ De Beauvoir, Simone. *Le Deuxième sexe*, str. 13

snad nebrečí?), ve výsměšném tónu „děláš X jako holka“ (zde můžeme vidět, jak jsou ženy stále podvědomě vnímány, jako „horší“ - je něco špatného na tom, být holkou?), „přestaň všude skákat, ty jsi se opravdu měla narodit jako kluk“ (děvčata nejspíš nemohou být aktivní). Podobné smýšlení, respektive rozdělování, Simone de Beauvoir kritizuje v kapitolách *Le point de vue psychanalytique* a *Enfance*. Podle chování, které dívka přijímá (většinou dle bližší identifikace buď k matce nebo otci), psychoanalytici hovoří o „mužském“ či „ženském“ chování⁷⁵. Následně poukazuje, že dítě nevychovávájí pouze rodiče, ale i společnost. Jako argument používá dívky, které byly vychovány otcem, tudíž měly „mužské chování“, a okolí jim neustále připomínalo jejich pozici a ponižovalo je⁷⁶.

Výčet podobných komentářů a chování je sáhodlouhý. Byť se může zdát, že se jedná o malichernost, pomalu ale jistě se tím formuluje naše vnímání nejen nás samotných, ale i okolí. Dítě, které bude neustále okřikováno, že se chová jako kluk/holka, si logicky spojí dané chování s daným pohlavím. Následně v sobě bude potlačovat emoce, které mu údajně nenáleží, a nebude vnímat své protějšky jako sobě rovné.

„Dívky dospívají dřív, jak chlapci“. Určitě jste již tuto větu někdy slyšeli. Již v padesátých letech však Simone de Beauvoir prokázala, že se opět nejedná o žádnou spojitost s přírodou, ale se skutečností, že se po dívkách (převážně po nejstarších dcerách) již v brzkém věku vyžaduje aktivní účast na domácích pracích, že existuje jisté zdětinšťování (infantilizace) žen. Může to působit, že si autorka protiřečí, ale jednoduše to v eseji vysvětluje:

„... Il n'y a pas de l'enfant à la ménagère une distance considérable. [...] et on estime parfois qu'elle est plus précoce que le garçon : en vérité si elle est plus proche du stade adulte c'est que ce stade demeure traditionnellement chez la majorité des femmes plus infantile.“⁷⁷

⁷⁵ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 87-97.

⁷⁶ De Beauvoir, Simone. *Le Deuxième sexe II*, str. 30

⁷⁷ Tamtéž, str. 36: ...mezi dítětem a hospodyní není velká vzdálenost. [...] a můžeme považovat, že je (dívka) vyspělejší než chlapec: tento pocit nicméně vyplývá z toho, že dospělost je u většiny žen vnímána dětinsky. (Jedná se o vlastní překlad).

Bylo již zmíněno, že výchova dívky spočívala převážně v její přípravě do budoucí domácnosti. Spadá sem i (přehnaná) péče o fyzický vzhled. Pokud vychováme ženu v přesvědčení, že veškeré úspěchy, jak v osobním, tak i profesním životě, budou záviset na jejím zevnějšku⁷⁸, bude mu věnovat nemalou část svého času.

I zde můžeme říct, že jsme se jako společnost posunuli, ale přesto je na ženy stále vyvinut tlak týkající se jejich zevnějšku. Bohužel ani důsledné dodržování těchto pravidel je však neochrání před kritikou – pokud to totiž dělají, jsou označeny za povrchní. Snad nejtypičtější argument, který se používá k diskreditaci feminismu je „Feministky jsou ošklivé“. Protože podle patriarchální výchovy nezáleží na tom, co žena říká, ale na tom, jak vypadá. Lidové Noviny 20. června roku 2019⁷⁹, věnovaly článek šatníku první slovenské prezidentky Zuzany Čaputové. Nedokáží si vybavit, že by někdo kritizoval šatník mužských protějšků.

Kdyby ženskost a genderové role byly přirozené, dány přírodou, nebylo by potřeba je jakkoliv vynucovat a vštěpovat, jak to stále i dnes dělá společnost, ať už explicitně (například náboženstvím) nebo implicitně (například rozdílnou výchovou, rozdělováním podle pohlaví...).

4.2.2. Mateřství

Dále tu máme mateřství, které je stále velmi diskutované téma, a k němuž se Simone de Beauvoir nespočetněkrát vyjádřila.

*N'oubliez jamais qu'il suffira d'une crise politique, économique ou religieuse pour que les droits des femmes soient remis en question. Ces droits ne sont jamais acquis. Vous devrez rester vigilantes votre vie durant.*⁸⁰

Pokud se toto tvrzení může zdát fatalistické nebo nepravděpodobné, připomněme, že během pandemie COVID-19 se některé americké státy pokusily pod záštitou „strachu

⁷⁸ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe II*, str. 44

⁷⁹ Junek, Adam. *Dáma v modrém. Extravagantní model v holubičím odstínu uspěl až na délku* [online]. Lidové Noviny, 20. června 2019.

⁸⁰ Bohužel se mi nepodařilo dohledat přesný zdroj citace, opírám se tedy o senátní dokument, z roku 2020, který jí tvrzení přisuzuje: <http://www.senat.fr/presse/cp20200710c.html> a o knihu Mathilde Larrère: *Rage against the Machisme*, str. 250: Nikdy však nezapomeňte, že postačí jedině politické, ekonomické nebo náboženské krize, aby byla ženská práva opět zpochybněna. Tato práva nejsou nabytá na trvalo. Budete si je muset hlídat po celý život. (Jedná se o vlastní překlad).

z šíření nákazy“ omezit či naprosto zrušit přístup k bezpečným interrupcím těhotenství. Situace se však měla tak, jak to píše nezisková organizace Planned Parenthood na svých webových stránkách, že státy, které implementovaly (nebo již měly zavedené) např. povinné (a hlavně nepotřebné) prohlídky před provedením zákroku, akorát podpořily šíření viru. Nemusíme však cestovat až do dalekých Spojených států, abychom se setkali s podobnými praktikami. Některé evropské státy se o to pokusily též⁸¹.

K autorčině výroku můžeme dodat, že nebylo třeba pandemie, aby se politici pokusili omezit ženská reprodukční práva. Arwa Mahdawi ve svém článku z 18. května 2019 pro britské noviny The Guardian⁸², dala dohromady několik výroků amerických politiků podílejících se na protipotratových zákonech. Můžeme z nich vyvodit hned několik věcí. První – tito politici nejednají pro dobro plodu, jen chtějí mít kontrolu nad ženskými těly. Druhá – mají velmi omezené znalosti, co se týče ženského těla a reprodukčního systému. Své tvrzení podložím následujícími příklady:

“Of course it should be hard, and the procedure should be painful, and you should allow God to take over, and you should deliver that baby, and you should handle the situation”⁸³

Státní zákonodárkyně Kim Lakata si myslí, že by interrupce měly být bolestivé a nepřístupné i v případě neviabilního těhotenství.

“The egg in the lab doesn't apply. It's not in a woman. She's not pregnant.”⁸⁴

Senátor Clyde Chambliss veřejnost uklidnil, že se protipotratový zákon nebude týkat klinik specializujících se na umělé oplodnění. Implicitně tedy dává najevo, že mu jde o oplodněná vajíčka jen v případě, pokud díky nim může omezovat ženy.

Kate Manne ve své knize *Entitled: How Male Privilege Hurts Women* píše o tom, jak stále dnes mají někteří muži pocit, že mají nad ženami moc, a čím se to projevuje. V kapitole

⁸¹ Moreau, Caroline. Shankar, Miridula. Glasier, Anna. Cameron, Sharon. Gemzell-Danielsson, Kristina. *Abortion regulation in Europe in the era of COVID-19: a spectrum of policy responses* [online]. BMJ Sexual & Reproductive Health. ISSN 2515-2009 <https://srh.bmj.com/content/47/4/e14#ref-8>

⁸² Mahdawi, Arwa. 'Consensual rape' and 're-implantation': the times lawmakers 'misspoke' on abortion. *The Guardian*, 18.5.2019 <https://www.theguardian.com/world/2019/may/17/consensual-and-re-implantation-the-times-lawmakers-misspoke-on-abortion>

⁸³ Tamtéž: Samozřejmě, že by to mělo být těžké, a procedura by měla být bolestivá, a měla bys vše nechat v rukou Božích, a měla bys to dítě porodit a situaci zvládnout. (Jedná se o vlastní překlad).

⁸⁴ Tamtéž - Vajíčko v laboratoři se nepočítá. Není v ženě. Není těhotná. (Jedná se o vlastní překlad).

věnované omezování reprodukčních práv žen však zmiňuje, jak spoustu žen podvědomě přijalo myšlenku, že interrupce je špatná, a často se proti ní budou stavět víc než samotní muži. Shledávám na místě toto podotknout, jelikož Simone de Beauvoir několikrát zmínila, že samotné ženy se podílejí na vlastním utlačování.

Česká republika svou legislativou též omezuje reprodukční možnosti ženy, ale obráceně. Možnost početí naopak ztěžuje. Pokud jste svobodná, nebo jiné sexuální orientace než heterosexuální, umělé oplodnění u vás nepřipadá v úvahu. Takže mateřství ano, ale jen pokud budete pod dozorem muže. Nepřekvapilo by mě, pokud by za rozhodnutím bylo podvědomé infantilní vnímání ženy, které Simone de Beauvoir ve svém díle zmiňuje.

Můžeme na to navázat tím, jak i v dnešní době se na ženy vyvíjí tlak, pokud v jistém věku ještě nemají potomky, a nerespektuje se jejich rozhodnutí je nemít. Stále panuje v nemálo podvědomí představa, že největší seberealizací ženy je stvoření dítěte, což v některých případech může být pravda, ale neplatí to vždy. Navíc to může vést k pocitu méněcennosti nebo rozpadu manželství, pokud z jakéhokoliv důvodu početí dítěte není možné⁸⁵. Mýtus o „biologických hodinách“ autorka zbořila, když popsala, jak bude těhotenství a mateřství prožíváno každou ženou jinak, v závislosti na psychickém rozpoložení, ve kterém se ocitá, a na jejím finančním zabezpečení. Během jednoho z rozhovorů⁸⁶ s Margaret Simons opět zmínila, jak je důležitá změna pojetí mateřství, mateřských pudů a instinktu, jelikož to jsou převážně ty, které vážou ženu k domácnosti a manželovi. Díky dominovému efektu by spolu s těmito mýty padly i ty, které se na ně váží, což by nevyhnutelně představovalo změnu ve společnosti. Je možné vypozerovat vývoj autorčina postoje v rámci několika let, na který upozornila psychoanalytička Jessica Benjamin při výše zmíněném rozhovoru, jelikož zprvu tvrdila, že je pro ženu nemožné být zároveň matkou a transcendentí, kdežto později připustila, že to možné je, ale týká se jen hrstky privilegovaných žen.

⁸⁵ Remoaldo, Paula. Machado, Helena. *Incomplete women and strong men - Accounts of infertility as a gendered construction of well-being*; Simons, Margaret A. *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism, Chapter six: Motherhood, feminism and identity*, str. 74

⁸⁶ Simons, Margaret A. *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism, Chapter One: Beauvoir interview (1979)*, str. 16

Žena dříve sice teoreticky měla možnost studovat nebo pracovat, ale bylo to bráno spíše jako dočasný koníček⁸⁷. De facto, ale z důvodu společensky předpokládané role starosti o děti a domácnost, nebylo budování pracovní kariéry možné. Ve Francii se s otcovskou dovolenou začalo počítat až od roku 2002, a ke všemu trvala pouhých 11 dní⁸⁸.

Následující bod se netýká úplně autorčina myšlení, ale spíš její situace. Již několikrát bylo v práci zmíněno, že se autorka sama sebe považovala pouze za spisovatelku, přestože, podle profesorky Margaret A. Simons, z jejích filozofických přínosů následně čerpalo více lidí. Simons dále poukazuje na fakt, jak je pro ženy těžké objektivně posoudit svou práci, což je podle výzkumu⁸⁹ provedeného Christine L. Exley a Judd B. Kessler problém stále i dnes.

⁸⁷ De Beauvoir, Simone. *Le deuxième sexe I*, str. 232

⁸⁸ Legendre, Émilie. Lhommeau, Bertrand. *Le congé de paternité : un droit exercé par sept pères sur dix* [online]. Direction de la recherche, des études, de l'évaluation et des statistiques 2016/03. ISSN papier 1292-6876 • ISSN électronique 1146-9129
<https://drees.solidarites-sante.gouv.fr/publications/etudes-et-resultats/le-conge-de-paternite-un-droit-exerce-par-sept-peres-sur-dix>

⁸⁹ Exley, Christine L. Kessler, Judd B. *The Gender Gap in Self-Promotion* [online]. NBER, 2019.
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w26345/w26345.pdf

5. Závěr

Podle De Beauvoir není na roli, která je ženě při narození podle pohlaví přiřazena, nic přirozeného, ba naopak. Vše je dopředu promyšleno a vnuceno společností. Problém tkví v pohledu na ženu jakožto na manželku, matku, dceru, prostitutku, na to, co je vždy vázáno na muže, na „to druhé“. Nikoliv jako na samostatnou bytost, což vede k jejímu neustálému znevýhodňování.

Simone de Beauvoir svými myšlenkami a aktivismem předběhla svou dobu. Zastávala se otevřených vztahů a jiných sexuálních orientací, než je heterosexuality, a do posledního dechu bránila právo žen rozhodovat o tom, co chtějí dělat se svým tělem, jelikož kontrola nad porodností a ekonomická nezávislost jsou základem ženské emancipace. Rozhodně musíme při kritice či bránění jejích přesvědčení znát a brát v ohledu kontext, ve kterém byla vyřčena či napsána, ale není pochyby o tom, že svým dílem a aktivismem nesmírně přispěla k posunu ženských práv. Jak jsem již zmínila, mnohá z témat jsou silně kontroverzní i dnes, o to více je obdivuhodné, že o nich otevřeně mluvila v době, kdy výše zmiňované praktiky nebyly legální a mohly negativně ovlivnit její život. Není pochyb o tom, že jsme se jako společnost za posledních 70 let velmi posunuli, nicméně jak již bylo na příkladech uvedeno, autorčiny myšlenky jsou aktuální i v dnešní době, což odpovídá otázce, zda má dílo Simone de Beauvoir v dnešní společnosti stále místo.

Résumé ve francouzštině

Dans ce travail nous nous sommes consacrés à l'écrivaine, philosophe française et une des figures les plus importantes du féminisme du XXe siècle, Simone de Beauvoir. Le but de ce travail était de présenter l'écrivaine en tant que féministe et de pouvoir répondre aux questions suivantes: ses pensées sont-elles toujours pertinentes aujourd'hui ? Et si c'est le cas, comment ?

Simone de Beauvoir est née à Paris le 8 janvier 1908. Depuis toute petite, elle s'est intéressée à la littérature, chose que son père était ravi de soutenir. Elle a commencé sa scolarité au Cours Désir, où elle a rencontré celle qui deviendrait sa meilleure amie et celle qui inspirerait ses premières tentatives d'œuvres - Elisabeth Lacoïn, surnommé Zaza. L'écrivaine poursuit des études supérieures à la Sorbonne, où elle obtient son agrégation de philosophie en 1929 et rencontre le philosophe et écrivain existentialiste Jean-Paul Sartre, qui plus tard deviendra son compagnon de vie.

Elle a passé plusieurs années à enseigner, avant de se lancer complètement dans l'écriture. Son premier roman, *L'invitée*, sorti en 1943, est inspiré par une relation non-monogame et non-conformiste entre elle, Jean-Paul Sartre et Olga, une de ses étudiantes.

Même si encore de nos jours elle est considérée comme une des féministes les plus influentes du mouvement, de Beauvoir ne s'est intéressée à la cause des femmes qu'après avoir commencé l'écriture de son essai *Le deuxième sexe*. „Grâce“ au déclassement social de ses parents, elle et sa sœur ont échappées au destin qui attendait les femmes bourgeoises - le mariage, la maternité et la vie au foyer.

Malgré plusieurs demandes en mariage, elle ne s'est jamais mariée et n'a jamais eu d'enfants biologiques. Pendant ses nombreux voyages à l'étranger qui lui ont servi de grande inspiration pour ses œuvres, elle a rencontré un grand nombre de personnes célèbres et influentes.

Simone de Beauvoir a écrit plusieurs romans, récits autobiographiques et essais tout au long de sa vie. C'est pourtant son essai portant sur la femme qui a fait le plus de scandale. *Le Deuxième sexe*, publié en 1949, était le premier ouvrage qui prouvait l'oppression de la femme et décrivait sa situation dans la société. Dans le premier tome

l'autrice part de plusieurs points de vue (biologique, psychanalytique...), elle parle de la femme au cours de l'histoire, des mythes qui l'entourent et de sa représentation dans la littérature. Le deuxième tome est divisé en plusieurs parties, chacune avec ses chapitres correspondants. Elle parle de l'éducation de la femme, des sujets inédits (et surtout tabous) tels que son initiation à la vie sexuelle et sa sexualité, de la mère (chapitre très polémique pour l'époque, d'ailleurs), de la femme mariée, sa vie en société, de la prostitution...

Les nombreuses critiques (pas toujours constructives) venaient non seulement de la part de ses opposants, mais aussi de la part de ses amis et des partis politiques dont elle espérait le soutien.

Il a été répété plusieurs fois au cours de ce mémoire qu'il faut regarder certaines idées de Simone de Beauvoir dans le contexte dans lequel elles ont été exprimées, car elles ne sont plus d'actualité aujourd'hui, voire elles peuvent être assez problématiques. Dans le chapitre consacré à l'initiation sexuelle, par exemple, l'autrice affirme que lors de la défloration on peut parler toujours de viol ou que la femme est lesbienne par choix.

Nous avons aussi, au contraire, des pensées toujours applicables aujourd'hui. De Beauvoir avertit les femmes d'être prêtes à défendre leurs droits à tout moment, ce qui s'est avéré être un très bon conseil lors de la pandémie Covid-19, parce que certains pays en ont profité pour réduire les droits reproductifs. Encore de nos jours, l'éducation des garçons est différente de celle des filles, nous (comme société) accordons beaucoup trop d'importance à notre aspect physique et nous mettons une pression insoutenable aux femmes une fois arrivées à un certain âge et sans enfants.

L'activisme de Simone De Beauvoir ne se limitait pas aux droits des femmes, mais aussi aux droits des travailleurs, elle était ouvertement contre les guerres et contre les discriminations raciales.

Elle est décédée en 1986 et est enterrée au cimetière du Montparnasse aux côtés de son compagnon de vie, Jean-Paul Sartre.

Nous pouvons conclure qu'elle a énormément aidé avec l'évolution des droits des femmes et malgré l'évolution de la société, ses idées sont toujours pertinentes aujourd'hui.

Bibliografie

Primární literatura

- Beauvoir, Simone de. *Mémoires d'une jeune fille rangée*. Éditions Gallimard: folio. Barcelone, 2020. ISBN 978-2-07-035552-5.
- Beauvoir, Simone de. *La Force de l'âge*. Édition Gallimard: folio, Paris, 2021. ISBN 978-2-07-037782-4.
- Beauvoir, Simone de. *La force des choses I*. Éditions Gallimard: folio. Paris, 2021. ISBN 978-2-07-036764-1.
- Beauvoir, Simone de. *La force des choses II*. Éditions Gallimard: folio. Paris, 2021. ISBN 978-2-07-036765-8.
- Beauvoir, Simone de. *Le deuxième sexe, I*. Éditions Gallimard: folio. Paris, 2020. ISBN 978-2-07-032351-7.
- Beauvoir, Simone de. *Le deuxième sexe, II*. Éditions Gallimard: folio. Paris, 2021. ISBN 978-2-07-032352-4.

Sekundární literatura

- Simons, Margaret A. *Beauvoir and the second sex: feminism, race, and the origins of existentialism*, Rowman & Littlefield, 1999. ISBN 0-7425-1246-0
- Pankhurst, Helen. *Petite Histoire du Féminisme*. Larousse, 2022. ISBN 978-2-03-602415-1
- Godin, Christian. *La Philosophie pour les Nuls*, volume 2. Éditions First. Paris, 2021. ISBN 978-2-412-06426-9.
- Perrot, Michelle; Collectif. *Le siècle des féminismes*. Les Éditions de l'Atelier/Éditions Ouvrières. Paris, 2004. ISBN – 2-7082-3729-2
- Despentès, Virginie. *King Kong Théorie*. Éditions Grasset, 2021. ISBN 978-2-253-12211-1
- De Bujanda, Jesús Martínez; Richter, Marcella (2002). *Index des livres interdits: Index librorum prohibitorum 1600-1966*. Médiaspaul. p. 116. ISBN 9782894205228.
- Larrère, Mathilde. *Rage Against the Machisme*. Éditions du Détour, Bordeaux, 2020. ISBN 978-2-253-10455-1
- Manne, Kate. *Entitled: How male privilege hurts women*. Crown, 2020. Hardback ISBN 978-1-984-82655-8 Ebook ISBN 978-1-984-82656-5

- Simone de Beauvoir, "Pourquoi je suis féministe" (interview), 1975. [online]

https://www.youtube.com/watch?v=g6eDMaDWgul&ab_channel=Filosofif%C3%B6rGymnasiet

- Machado, Helena; Remoaldo, Paula (2009), "Incomplete women and strong men – Accounts of infertility as a gendered construction of well-being", in Bernard Harris, Lina Gálvez e Helena Machado (org.), *Gender and well-being: Historical and contemporary perspectives*. Farnham: Ashgate, str. 223-242 [online]

https://www.researchgate.net/publication/267098035_Incomplete_women_and_strong_men_-_Accounts_of_infertility_as_a_gendered_construction_of_well-being

- Base collaborative Pierfit. *Georges BERTRAND de BEAUVOIR* [online]. Geneanet.org

<https://gw.geneanet.org/pierfit?lang=fr&n=bertrand+de+beauvoir&oc=0&p=georges>

- Lecerf, Christine. *Simone de Beauvoir 1/5 : Une jeune fille rangée* [online]. France Culture, 17.8.2015

<https://www.franceculture.fr/emissions/simone-de-beauvoir-absolument/simone-de-beauvoir-15-une-jeune-fille-rangee>

- Mary, Anne. « Départ » de *Simone de Beauvoir* [online]. Cairn.info 2009/02.

<https://www.cairn.info/revue-de-la-bibliotheque-nationale-de-france-2009-2-page-73.htm>

- Rampton, Martha. *Four Waves of Feminism* [online]. Pacific University Oregon, 25.10.2015

<https://www.pacificu.edu/magazine/four-waves-feminism>

- Grady, Constance. *The waves of feminism, and why people keep fighting over them, explained* [online]. Vox, 20.7.2018

<https://www.vox.com/2018/3/20/16955588/feminism-waves-explained-first-second-third-fourth>

- Luysen, Johanna. «Le Deuxième Sexe», *massacré à sa sortie* [online]. Libération, 14.4.2016

https://www.liberation.fr/livres/2016/04/14/le-deuxieme-sexe-massacre-a-sa-sortie_1446103/

- Galster, Ingrid. *Le scandale du « Deuxième Sexe »* [online]. L'Histoire 1999/5

<https://www.lhistoire.fr/le-scandale-du-%C2%AB-deuxi%C3%A8me-sexe-%C2%BB>

- Queffelec, Derwell. *Comment Simone de Beauvoir a écrit "Le Deuxième Sexe"* [online]. France Culture, 17.5.2021

<https://www.franceculture.fr/histoire/comment-simone-de-beauvoir-a-ecrit-le-deuxieme-sexe>

- Lapointe, Jean-Sébastien. *Simone de Beauvoir, philosophe* [online]. Éditions science et bien commun.

<https://scienceetbiencommun.pressbooks.pub/femmessavantes2/chapter/simone-de-beauvoir-philosophe-1908-1986/>

- *Timeline: Our Fight Against Opportunistic Abortion Bans During the COVID-19 Pandemic* [online]. Planned Parenthood Action Fund.

<https://www.plannedparenthoodaction.org/issues/abortion/state-of-emergency/timeline-our-fight-against-abortion-bans-during-covid19>

- Moreau, Caroline. Shankar, Miridula. Glasier, Anna. Cameron, Sharon. Gemzell-Danielsson, Kristina. *Abortion regulation in Europe in the era of COVID-19: a spectrum of policy responses* [online]. BMJ Sexual & Reproductive Health. ISSN 2515-2009

<https://srh.bmj.com/content/47/4/e14#ref-8>

- *Revue Les Temps Modernes* [online]. Gallimard.

<https://www.gallimard.fr/Catalogue/GALLIMARD/Revue-Les-Temps-Modernes>

- *Transactivisme : une affaire d'hommes* [online]. La ligue du Droit International des Femmes.

<http://www.ldif.asso.fr/?theme=femmesbattues&n=1048>

- *Gisèle Halimi, fondatrice de "Choisir la cause des femmes"* [online]. Choisir la cause des femmes.

<https://www.choisirlacausedesfemmes.org/gis%C3%A8le-halimi/>

- Exley, Christine L. Kessler, Judd B. *The Gender Gap in Self-Promotion* [online]. NBER, 2019.

https://www.nber.org/system/files/working_papers/w26345/w26345.pdf

- Legendre, Émilie. Lhommeau, Bertrand. *Le congé de paternité : un droit exercé par sept pères sur dix* [online]. Direction de la recherche, des études, de l'évaluation et des statistiques 2016/03. ISSN papier 1292-6876 • ISSN électronique 1146-9129

<https://drees.solidarites-sante.gouv.fr/publications/etudes-et-resultats/le-conge-de-paternite-un-droit-exerce-par-sept-peres-sur-dix>

- "Femmes et médias audiovisuels : il suffira d'une crise..." [online]. Sénat, 10.7.2020

<http://www.senat.fr/presse/cp20200710c.html>

- *Simone de Beauvoir* [online]. Éditions des Saints Pères

https://www.lesaintsperes.fr/39_simone-de-beauvoir

- Junek, Adam. *Dáma v modrém. Extravagantní model v holubičím odstínu uspěl až na délku* [online]. Lidové Noviny, 20. června 2019.

https://www.lidovky.cz/relax/moda/dama-v-modrem-extravagantni-model-v-holubicim-odstinu-uspel-az-na-delku.A190619_113416_In-cekstajl_ape

- Mahdawi, Arwa. '*Consensual rape*' and '*re-implantation*': the times lawmakers '*misspoke*' on abortion [online]. The Guardian, 18.5.2019

<https://www.theguardian.com/world/2019/may/17/consensual-and-re-implantation-the-times-lawmakers-misspoke-on-abortion>

- *Jaké jsou podmínky pro umělé oplodnění?* [online]. Europe IVF, 27.3.2021

<https://europeivf.com/cz/podminky-umeleho-oplodneni/>

- Kauppi, Martha. *Why Would Someone want to be a secondary partner?* [online]. Institute for Relational Intimacy. 7.7.2019

<https://www.instituteforrelationalintimacy.com/blog/why-would-someone-want-to-be-a-secondary-partner>

- Sirinelli, Jean-François. *Algérie, Manifeste des 121. «Déclaration sur le droit à l'insoumission dans la guerre d'Algérie»* [online]. Libération, 12.01.1998

https://www.liberation.fr/cahier-special/1998/01/12/algerie-manifeste-des-121-declaration-sur-le-droit-a-l-insoumission-dans-la-guerre-d-algerie_544819/